

Klinger András (1930–2015)

Vácott, 2015. március 16-án elhunyt *Klinger András*, a magyar statisztika és demográfia tudományának kiemelkedő, világszerte ismert és elismert alakja, a KSH¹ egykori elnökhelyettese. Annak a nagy demográfus-nemzedéknek volt az egyik utolsó képviselője, amely megalapozta a második világháború utáni magyar demográfia nemzetközileg is elismert hírnevét. Korának demográfiai politikáinaként a tudományág valamennyi területét magas színvonalon művelte; kutatott, tanított, és publikált. Szakmai elismertségét, tudományos munkásságát nemcsak műveinek száma, hanem azok sokoldalúsága is fémjelzi. Nagyszerű ember és legendás munkabírási, jó vezető volt; munkatársaival szoros és közvetlen kapcsolatot létesített, sohasem érezte a főnök-beosztott viszonyt.

Klinger András 1930. január 12-én született Budapesten. Édesapja textiltechnikus, magántisztviselő, édesanyja bérelszámoló volt. Bátyját a második világháború idején veszítette el. Középiskolai tanulmányait a ciszterciék budai Szent Imre Gimnáziumában végezte, majd 1948 és 1952 között a Pázmány Péter (1950-től Eötvös Loránd) Tudományegyetem Jogi Karán tanult. 1957-ben egyetemi doktori oklevelet szerzett. 1977-ben elnyerte a szociológiai és demográfiai tudományok kandidátusa fokozatot. Anyanyelvén kívül angolul, németül, franciául és spanyolul is tudott.

1950-ben, egy kéthónapos nyári gyakorlat után kezdte meg pályafutását a KSH-ban, ahol először az egészségügyi statisztikai, majd a

népesedésszisztematikai osztály munkatársaként dolgozott. 1953-tól megbízással, 1956-tól véglegesített vezetőként irányította a népmozgalmi statisztikai osztályt. 1960 és 1970 között a Népesedési és szociális statisztikai főosztály főosztályvezető-helyettese volt. 1966-tól két évet Chilében töltött az ENSZ² Latin-amerikai Gazdasági Bizottságának munkatársaként. 1970 és 1990 között a Népesedésszisztematikai főosztály vezetőjeként tevékenykedett. E minőségében kötelességének tartotta segíteni a tehetséges demográfusok pályakezdését, a kutatásokba és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódását. A rendszerváltás éveiben, vállalva a funkciót *Vukovich György* elnök mellett, 1990. augusztus 1-jétől 1996. október 31-ei nyugalomba vonulásáig a KSH elnökhelyettesi posztját töltötte be.

1958-as megalapítása óta a *Demográfia* című folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, 1980-tól 2005-ig pedig a lap főszerkesztője, majd a szerkesztőbizottság elnöke volt. 1973-ban az ELTE ÁJK-nak³ címzetes egyetemi docense, 1978-ban a Műszaki Egyetem Városépítési tanszékének óraadója lett. Oktatott a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen is. Az 1990-es évtizedben a KSH vezetése részéről egyik fő támogatója és előadóként aktív résztvevője volt a posztgraduális egyetemi demográfusképzésnek. Hivatali munkája mellett 1992–1993-ban az ELTE ÁJK Statisztikai és Jogi Informatikai Tanszékének tudományos tanácsadójaként működött.

² ENSZ: Egyesült Nemzetek Szervezete.

³ ELTE ÁJK: Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara.

¹ KSH: Központi Statisztikai Hivatal.

Az 1950-es évek végétől számos nemzetközi szakmai szervezetben tevékenykedett. 1960-ban a Nemzetközi Népeségtudományi Unió tagjává, 1965-ben alelnökévé, 1974-ben a Nemzetközi Statisztikai Intézet tagjává választották. Az 1960-as évek közepétől 1990-ig a regionális végrehajtó bizottság tagjaként, közreműködött a Nemzetközi Családtervezési Szövetség munkájában. Az 1950-es évek végétől részt vett az ENSZ EGB-nek⁴, az 1980-as évek elejétől pedig – kezdetben megfigyelőként, majd 1990 után Magyarország képviselőjeként – az Európa Tanács Európai Népesedési Bizottságának munkájában. Szervezője, elnöke, előadója volt az ENSZ Népesedési Alapja, illetve a világszervezet több más, népesedési kérdésekkel foglalkozó bizottsága által rendezett nagy nemzetközi konferenciáknak. Angol barátjával és kollégájával, *David Pierce*-szel felváltva elnökölte az ENSZ EGB népszámlálási konferenciáit.

Megalakulásától kezdve tagja, 1980-tól közel tíz évig titkára volt a Magyar Tudományos Akadémia Demográfiai Bizottságának. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Szociológiai és Demográfiai Választmányának tagja, a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság alapító tagja, később (több cikluson át) vezetőségi tagja, főtítkára és elnöke, majd tiszteletbeli elnöke volt. Rendszeres résztvevője, 1969 és 1983 között tíz alkalommal előadója volt a Magyar Statisztikai Társaság statisztikatörténeti vándorulásainak.

Munkásságát 1955-ben Szocialista Munkáért Érdeméremmel, 1960-ban a Munka Érdemrend ezüst, 1970-ben és 1981-ben arany fokozatával, 1985-ben Kiváló Munkáért kitüntetéssel, 1990-ben a Magyar Köztársaság Aranykoszorúval Ékesített Csillagrendjével ismerték el. 1989-ben megkapta a KSH Fényes Elek Emlékérmét. 1997-ben itthon és külföl-

⁴ ENSZ EGB: ENSZ Európai Gazdasági Bizottság.

dön végzett kiemelkedő tevékenységéért a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével tüntették ki. Szintén 1997-ben a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság Tauffer Emlékérmét adományozott számára.

Pályája elején részt vett a kórházi statisztika megújításában, az üzem-egészségügyi és a társadalombiztosítási statisztika kialakításában. Később jelentős szerepet játszott a reprezentatív népességi (termékenységi-családtervezési és születésszabályozási) megfigyelések, köztük a mikrocenzusok magyarországi bevezetésében, a társadalmi mobilitásra vonatkozó kutatások elindításában, a válóoki vizsgálatok lebonyolításában és a népesedéspolitikai intézkedéseket megalapozó demográfiai elemzések elkészítésében. 1960-nal kezdődően részt vett négy népszámlálás és a köztük megtartott mikrocenzusok kidolgozásában és irányításában; szakértőként segítette a 2001-es népszámlálás előkészítését és feldolgozását. Az egységes magyarországi népesség-nyilvántartási rendszer, az azt megalapozó 1975-ös népesség-összeírás, valamint az 1976-ban elindult Egységes Lakossági Adatgyűjtési Rendszer kezdeményezője volt. Az ENSZ EGB keretében közreműködött az európai népszámlálási alapelvek kidolgozásában, az európai születésszabályozási, családtervezési és családtermékenységi vizsgálatok fejlesztésében.

Kutatóként a népmozgalmi statisztika módszertana, a termékenység, a halandóság, valamint a családszerkezet társadalmi és területi különbségei, a csecsemőhalandóság, a koraszülöttség, a perinatális halandóság, a vetélések és a népesség öregedésének problémái, a válások okai, a népmozgalom és a különböző társadalmi-gazdasági jelenségek összefüggései foglalkoztatták. A magyar népességtudományi szakirodalom egyik legtermékenyebb és legnagyobb hatású szerzője volt. Több mint kétszáz publikáció fűződik a

nevéhez; írásaira közel kétszáz független hivatkozás található a *Demográfia*, a *Statisztikai Szemle* és a *Területi Statisztika* lapjain. „A világ népessége” című, társszerzőkkel írt kötete az első magyar kézikönyv, amely a Föld valamennyi országának fontosabb demográfiai adatait monografikus formában feldolgozta. Nemzetközi összehasonlító vizsgálatai közül kiemelendő a kelet-európai államok 1950 és 1980 közötti csecsemőhalandóságáról, valamint egy magyar-japán tudományos projekt keretében az öregedés kérdéseiről európai perspektívában készített tanulmánya. Jelentősek a mai Magyarország területének 1828 és 1900, illetve 1901 és 1968 közötti községsoros népmozgalmi adatait közlő, valamint az ország két világháború közötti népesedési viszonyaival foglalkozó történeti demográfiai kötetei. Több demográfia-tankönyv szerzője, társszerzője, szerkesztője volt; ezek közül legismer-

tebb az 1964-ben megjelent, a hazai szakirodalomban úttörő jellegű „Bevezetés a demográfiába”, valamint az ELTE ÁJK számára szerkesztett, 1996-ban megjelent *Demográfia*. Társadalomstatistikai alapozó tankönyvet is írt. Statisztikatörténeti előadásaiiban, tanulmányaiban a népesedés- és a társadalomstatistika történetével, a demográfus *Thirring Gusztáv*val, *Keleti Károly* népesedésstatistikájával és az 1870-es népszámlálással foglalkozott.

Klinger András halálával a magyar és a nemzetközi statisztikustársadalom egyik legértékesebb és legtapasztaltabb tagját veszítette el.

Kamarás Ferenc,

a KSH ny. főtanácsadója
E-mail: Ferenc.Kamaras@ksh.hu

Rózsa Dávid,

a KSH Könyvtár főigazgató-helyettese
E-mail: David.Rozsa@ksh.hu

A STATISZTIKAI SZEMLÉBEN MEGJELENT TANULMÁNYAINAK GYŰJTEMÉNYE

- KLINGER A.: Orvostanhallgatók statisztikai oktatása. 1953. évi 8. sz. 679–683. old.
 KLINGER A.: A kórházi statisztika fontosabb mutatószámai. 1954. évi 1. sz. 36–49. old.
 KLINGER A.: A rákhalálozás alakulása. 1955. évi 1. sz. 28–38. old.
 KLINGER A. – SZABADY E.: A házasságkötések alakulása Magyarországon. 1956. évi 3. sz. 218–238. old.
 KLINGER A. – DEMÉNY P. – ACSÁDI GY.: A világpolitika előterében álló egyes országok népesedési helyzetének jellemzése. 1957. évi 1–2. sz. 125–137. old.
 KLINGER A.: Az 1956. év előzetes népmozgalmi eredményei. 1957. évi 3. sz. 161–174. old.
 KLINGER A. – ACSÁDI GY.: A világpolitika előterében álló egyes országok népesedési helyzetének jellemzése. 1957. évi 8–9. sz. 758–764. old.
 KLINGER A. – SZABADY E.: Az 1960. évi magyar népszámlálás tervezete. 1958. évi 5. sz. 393–414. old.
 KLINGER A.: Az 1957. év főbb népesedési adatai. 1958. évi 7. sz. 590–616. old.
 KLINGER A.: Az Európai Statisztikusok Értekezlete Népszámlálási Munkacsoportjának negyedik ülészaka. 1959. évi 3. sz. 313–319. old.
 KLINGER A. – SZABADY E.: Az 1960. évi népszámlálás előkészítése, adatgyűjtési és -feldolgozási programja. 1959. évi 8–9. sz. 795–839. old.
 ACSÁDI GY. – KLINGER A.: A családtervezési és születésszabályozási vizsgálatok eredményei. 1963. évi 3. sz. 227–258. old.
 KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (I.) 1969. évi 11. sz. 1067–1096. old.
 KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (II.) 1969. évi 12. sz. 1171–1189. old.
 KLINGER A.: A Nemzetközi Népeségtudományi Unió londoni népesedési konferenciája. 1970. évi 1. sz. 85–88. old.
 KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (III.) 1970. évi 3. sz. 227–252. old.
 KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (IV.) 1970. évi 11. sz. 1111–1137. old.
 KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (V.) 1970. évi 12. sz. 1215–1240. old.

- KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete az 1960-as években. (VI.) 1971. évi 1. sz. 91–95. old.
- KLINGER A.: A X. Statisztikatörténeti Vándorulás. 1972. évi 7. sz. 792–794. old.
- KLINGER A.: Az újabb magyar családtervezési vizsgálatok főbb eredményei. (I.) 1975. évi 2. sz. 127–137. old.
- KLINGER A.: Az újabb magyar családtervezési vizsgálatok főbb eredményei. (II.) 1975. évi 3. sz. 233–248. old.
- KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete, 1971–1975. (I.) 1977. évi 1. sz. 5–24. old.
- KLINGER A.: Magyarország népesedési helyzete, 1971–1975. (II.) 1977. évi 2. sz. 117–135. old.
- KLINGER A.: A demográfiai kutatások helyzete és a demográfia oktatása. 1978. évi 5. sz. 464–476. old.
- KLINGER A.: A megyék termékenységi arányai az utolsó 150 évben. 1980. évi 1. sz. 74–85. old.
- KLINGER A.: A népesedéspolitikai határozat eredményei, 1973–1979. (I.) 1980. évi 5. sz. 453–469. old.
- KLINGER A.: A népesedéspolitikai határozat eredményei, 1973–1979. (II.) 1980. évi 6. sz. 565–574. old.
- KLINGER A.: Thirring Gusztáv, a demográfus. 1981. évi 8–9. sz. 882–891. old.
- KLINGER A. – NAGY I.-NÉ: A munkásosztály összetételének alakulása a hetvenes években. 1981. évi 12. sz. 1173–1192. old.
- KEPECS J. – KLINGER A.: Az 1980. évi népszámlálás felvételi programja. (I.) 1982. évi 1. sz. 5–26. old.
- KEPECS J. – KLINGER A.: Az 1980. évi népszámlálás felvételi programja. (II.) 1982. évi 2. sz. 156–168. old.
- KLINGER A.: Az 1982. évi kínai népszámlálás előkészületei. 1982. évi 6. sz. 649–651. old.
- KLINGER A.: Az európai régió demográfiai struktúrájának változása. (I.) 1983. évi 1. sz. 5–16. old.
- KLINGER A.: Az Agrárközgazdászok Nemzetközi Szövetségének XVIII. konferenciája. 1983. évi 1. sz. 88. old.
- KLINGER A.: Az európai régió demográfiai struktúrájának változása. (II.) 1983. évi 2. sz. 117–134. old.
- KLINGER A.: A magyar népesedéssziszta a kiegyezés után. 1983. évi 10. sz. 1035–1046. old.
- KLINGER A.: Magyarország népesedése az elmúlt 40 évben. 1985. évi 4–5. sz. 370–388. old.
- KLINGER A.: A házassági mozgalom és a népesség összetétele. 1985. évi 6. sz. 501–513. old.
- KEPECS J. – KLINGER A.: Az 1984. évi mikrocenzus. 1985. évi 9. sz. 837–856. old.
- KLINGER A.: A népesedéspolitikai intézkedések hatékonyságának vizsgálata. 1986. évi 6. sz. 557–574. old.
- KLINGER A.: A népesedési kérdésekkel kapcsolatos kutatások Magyarországon. 1987. évi 5. sz. 444–446. old.
- KLINGER A.: Javaslatok a közös regionális kutatási tervek. 1987. évi 5. sz. 447–449. old.
- KLINGER A.: Rafael M. Salas (1928–1987). 1987. évi 5. sz. 471. old.
- BARTA B. – KLINGER A.: Európai Regionális Népesedési és Fejlődési Értekezlet. 1987. évi 7. sz. 678–689. old.
- KLINGER A.: A magyar nyugdíjazási-halandósági tábla, 1984. 1988. évi 1. sz. 5–14. old.
- KLINGER A.: Az MTA Statisztikai Bizottságának és Demográfiai Bizottságának 1988. február 23-i együttes ülése. 1988. évi 5. sz. 537–539. old.
- KLINGER A.: A reprodukció jövője. 1989. évi 1. sz. 5–28. old.
- KLINGER A.: Az 1990. évi népszámlálás programja. 1989. évi 8–9. sz. 749–769. old.
- KLINGER A.: Erdély népessége anyanyelvi összetételének alakulása. 1991. évi 10. sz. 813–835. old.
- KLINGER A.: Népesedési folyamatok Magyarországon az 1980-as években. 1992. évi 4–5. sz. 325–348. old.
- KLINGER A.: Magyarország népességfejlődése. 1996. évi 8–9. sz. 629–650. old.
- KLINGER A.: Vukovich György (1929–2007). 2007. évi 10–11. sz. 989–991. old.

Hírek, események

Lemondás/munkakör-módosítás/kinevezés. *Németh Zsolt*, a KSH¹ társadalomstatisztikai elnökhelyettese 2015. április 1-jei hatállyal elfogadta *Ercsey Zsófiának*, a Módszertani főosztály osztályvezetőjének, illetve *Polcsikné Jáklai Katalinnak*, a Veszprémi főosztály Szé-

kesfehérvári osztálya osztályvezetőjének lemondását. A jövőben mindketten statisztikai tanácsadói feladatokat látnak el főosztályai-
kon.

A társadalomstatisztikai elnökhelyettes 2015. április 1-jei hatállyal *Dancs Kálmánt* nevezte ki a Veszprémi főosztály Székesfehérvári osztálya osztályvezetőjének.

¹ KSH: Központi Statisztikai Hivatal.